

Samarbetsstrategi för
utvecklingssamarbetet med

Moçambique

september 2008 – december 2012

Utrikesdepartementet

Styrelsen för internationellt
utvecklingssamarbete
115 53 Stockholm**Strategi för utvecklingssamarbetet med Moçambique 2008-2012 och
bemyndigande att ingå samarbetsavtal**

2 bilagor

Ärendet

Genom beslut den 12 april 2006 (UD2006/17417/AF) uppdrog regeringen åt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) att inkomma med förslag till strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Moçambique. I beslut den 18 oktober 2007 (UD2007/38085/USTYR), om fokusering av det svenska biståndet, förlängdes dåvarande samarbetsstrategi med Moçambique att gälla till den 30 juni 2008, samt gavs ytterligare riktlinjer till Sida gällande utarbetandet av en ny samarbetsstrategi.

Sida har i skrivelse den 23 juni 2008 överlämnat ett förslag till samarbetsstrategi för utvecklingssamarbetet med Moçambique under perioden 2008 – 2012.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en samarbetsstrategi för det svenska stödet till Moçambique att gälla den 11 september 2008 – den 31 december 2012 i enlighet med *bilaga 1*. Samarbetsstrategin ska styra utvecklingssamarbetet med Moçambique under angivna tid.

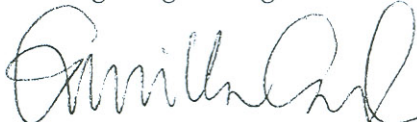
Regeringen uppdrar åt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) att i enlighet med strategin ansvara för genomförandet av utvecklingssamarbetet med Moçambique under angiven tid.

Regeringen bemyndigar Sida att ingå samarbetsavtal med Moçambique för perioden t. om. den 31 december 2012 under förutsättning att det i

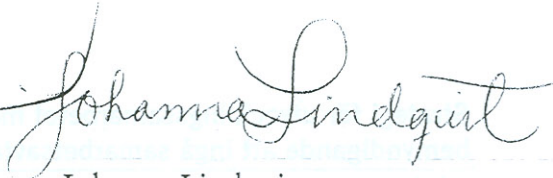
elli
10
7

huvudsak stämmer överens med *bilaga 2*.

På regeringens vägnar

Gunilla Carlsson

Johanna Lindquist

Kopia till

SB-SAM

JU-EMA

UD-AF

UD-FMR

UD-MU

UD-USTYR

UD-UP

UD-IH

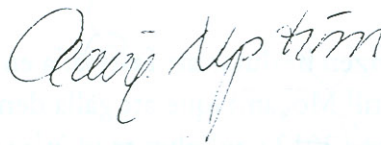
UD-FIM-PES

UD-PIK

Fi/Ba

Ambassaden i Maputo

Kopians överensstämmelse
med originalet intygas

Promemoria

Utrikesdepartementet

Samarbetsstrategi med Moçambique 2008-2012

SAMMANFATTNING

Denna strategi anger inriktningen för Sveriges utvecklingssamarbete med Moçambique för perioden 11 september 2008 - 31 december 2012. Utgångspunkten för det svenska stödet är Moçambiques egen fattigdomsstrategi, PARPA II. Strategin är väl förankrad inom det moçambikiska samhället och presenterar en realistisk plan för hur fattigdomen ska bekämpas. Målformuleringarna i den svenska strategin grundar sig på PARPA II men har kompletterats för att återspegla Sveriges prioriteringar. Uppföljningen av resultat baseras på Moçambiques egen uppföljning av PARPA II.

Det övergripande svenska målet för samarbetet med Moçambique under strategiperioden är att med utgångspunkt i rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling minska den absoluta fattigdomen, med särskilt fokus på kvinnor och barn, genom att främja en demokratisk samhällsutveckling och en snabb, hållbar och bred ekonomisk tillväxt. Målet ska uppnås genom budgetstöd för fattigdomsminskning och riktade insatser inom tre huvudsektorer; demokratisk samhällsstyrning, lantbruk och energi. Vidare kommer stöd till inhemsk forskning att ges. Insatser som stärker det civila samhället ska komplettera stödet till offentlig sektor. De tre tematiska prioriteringarna; demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen, beaktas i valet av samarbetsområden. Stöd till att minska spridningen av hiv/aids ska integreras i samarbetsprogrammet. En del av det svenska stödet ska riktas till Niassa-provinsen i landets norra del. Stödet på provinsnivå ska spegla det svenska stödet som helhet och ha en särskild betoning på att stärka medborgarnas möjlighet till ansvarsutkrävande gentemot lokal förvaltning genom kapacitetsstärkande insatser av det civila samhället

och den offentliga sektorn. Dessutom görs insatser för att stärka det privata näringslivet.

Sverige ska i den övergripande dialogen med den moçambikiska regeringen prioritera frågor om demokratisk och effektiv samhällsstyrning. Särskilt fokus bör läggas vid korruptionsbekämpning, rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling samt en snabb, hållbar och bred ekonomisk tillväxt. Dessutom kommer prioritet att ges till att utveckla en effektiv biståndsarkitektur, främst genom ökat resultatfokus samt en rationell arbetsfördelning och förbättrad samordning mellan givarna, i linje med EU:s uppförandekod om arbetsfördelning och komplementaritet.

Erfarenheterna från tidigare utvecklingssamarbete i Moçambique visar att landet har en förmåga att utnyttja ett stort internationellt bistånd på ett effektivt sätt. Biståndet har bidragit till en hög och relativt jämnt fördelad ekonomisk tillväxt sedan mitten av 1990-talet, vilket resulterat i en minskning av den absoluta fattigdomen med närmare 20 procent. Resultaten från det svenska biståndet är överlag positiva, i synnerhet avseende reformstöden inom demokratisk samhällsstyrning, energi, vägar, stödet till Niassa-provinsen och budgetstöd för fattigdomsminskning.

Mot bakgrund av de goda resultat som uppnåtts genom samarbetet, och på basis av den utbredda fattigdomen i Moçambique, föreslås det svenska stödet uppgå till ca 750 miljoner kronor per år. Dessa summor ska inkludera forskningsstöd och krediter(exklusive stöd till landet inom regionala program samt humanitärt bistånd). En halvtidsöversyn av utvecklingssamarbetet ska genomföras 2010.

Del 1. Samarbetets mål och inriktning

Det svenska utvecklingssamarbetet med Moçambique ska, i enlighet med målet för Sveriges politik för global utveckling (PGU), bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, liksom, i enlighet med målet för svenskt utvecklingssamarbete, bidra till att skapa förutsättningar för fattiga kvinnor och män att förbättra sina levnadsvillkor.

Utgångspunkten för samarbetet är de två perspektiven i PGU; rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling, samt Moçambiques utvecklingsmål som det formuleras i landets egen strategi för fattigdomsbekämpning, PARPA II. Principerna om icke-diskriminering, deltagande, transparens och ansvarsutkrävande ska vara vägledande för utvecklingssamarbetet med Moçambique.

Givarsamordning, harmonisering samt anpassning till Moçambiques egna

system, processer och institutioner ska prägla samarbetet, i linje med Parisdeklarationens principer om ökad biståndseffektivitet. De tre tematiska prioriteringarna; demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen, ska få genomslag i samarbetet.

1. Övergripande mål för samarbetet

Det övergripande svenska målet för utvecklingssamarbetet med Moçambique under strategiperioden är:

- att med utgångspunkt i rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling minska den absoluta fattigdomen, med särskilt fokus på kvinnor och barn, genom att främja en demokratisk samhällsutveckling och en snabb, hållbar och bred ekonomisk tillväxt

Det svenska målet grundar sig på det övergripande målet för PARPA II som är:

- *att minska den absoluta fattigdomen samt främja en snabb, hållbar och bred ekonomisk tillväxt*

Det internationella samfundets målsättning för att effektivisera utvecklingssamarbetet i Moçambique är att genomföra Parisdeklarationen och att 80 procent av stödet till Moçambiques regering år 2009 ska kanaliseras i programform, varav minst 40 procent i form av budgetstöd.

De övergripande svenska processmålen under strategiperioden ska vara:

- att kanalisera cirka 50 procent av stödet till genomförandet av Moçambiques utvecklingsstrategi i form av budgetstöd för fattigdomsbekämpning,
- att minska antalet sektorer från sex till tre huvudsektorer; demokratisk samhällsstyrning, lantbruk och energi samt koncentrera stödet inom varje sektor,
- att förbättra förutsägbarheten avseende det svenska stödet till Moçambique vad gäller volym, långsiktighet, utbetalningstillfällen,
- att etablera en effektiv arbetsdelning mellan givarna samt en gemensam övergripande uppförandekod samt att driva på diskussionen om sektorkoncentration inom hela givarsamfundet då Moçambique inom flera sektorer är ett av de givartätaste samarbetsländerna.

Den svenska dialogen utgår från PGU samt den svenska regeringens tre tematiska prioriteringar: demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen. Dialogen ska komplettera det finansiella stödet. I den övergripande dialogen kommer

Sverige att prioritera frågor om rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling (med fokus på principerna om icke-diskriminering, deltagande, transparens och ansvarsutkrävande), liksom effektivisering av utvecklingsarbetet. Förbättringar av kvinnors och flickors situation och livsvillkor ska särskilt betonas i dialogen.

Anpassning till klimatförändringar kommer att utgöra en viktig dialogfråga i planering och uppföljning av insatser inom framförallt energiområdet och lantbruksstödet

Sveriges strategiska frågor för dialog ska vara:

- ökad respekt för mänskliga rättigheter med fokus på deltagande, öppenhet, ansvarsutkrävande och icke-diskriminering;
- demokratisk och effektiv samhällsstyrning inklusive korruptionsbekämpning;
- ökad klimatanpassning i samhället.

2. Inriktning och omfattning

2.1 Samarbetsområden

På basis av landanalysen, svenska komparativa fördelar och strävan efter ökad arbetsfördelning med andra givare samt erfarenheter av tidigare samarbete, ska det svenska samarbetsprogrammet omfatta budgetstöd för Moçambiques genomförande av fattigdomsstrategin samt riktat stöd till tre huvudsektorer: demokratisk samhällsstyrning, lantbruk och energi. Vidare kommer stöd för att stärka inhemsk forskningskapacitet att ges. Stödet till den offentliga sektorn ska kompletteras med stöd för att stärka det civila samhället vilket även innefattar direkta insatser inom hiv/aids-området. I den nordliga Niassa-provinsen kommer särskilda insatser att göras inom ramen för samarbetsområdena. Sveriges tematiska prioriteringar; demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen ska särskilt beaktas inom relevanta delar av stödet. Sverige ska dessutom integrera ett hiv/aids-perspektiv i utvecklingsarbetet.

De svenska målen inom respektive samarbetsområde är nära kopplade till de prioriterade områdena i Moçambiques fattigdomsstrategi. Lantbruk och energi är två av huvudsektorerna inom den tredje pelaren – ekonomisk utveckling – i fattigdomsstrategin. De två andra pelarna är demokratisk samhällsstyrning och humankapital.

2.1.1 Fattigdomsminskning genom budgetstöd:

PARPA II-prioritet:

- *minska den absoluta fattigdomen samt främja en snabb, hållbar och bred ekonomisk tillväxt. Offentliga samhällstjänster tillhandahålls jämligt och att dess tillgänglighet, ändamålsenlighet och effektivitet förbättras*

Svenskt mål:

- ett effektivt genomförande av Moçambiques fattigdomsstrategi, PARPA II, i syfte att minska fattigdomen, stärka demokratin, stimulera en snabb, hållbar och bred tillväxt i ekonomin samt att uppnå millenniemålen

Målet för det svenska budgetstödet är nära kopplat till målsättningarna för PARPA II, med tydligt fokus på ett effektivt och transparent genomförande av strategin genom en förbättrad demokratisk samhällsstyrning och minskad korruption. Den väletablerade samordningsmekanismen som finns för budgetstödet omfattar alla större givare, inklusive Europeiska kommissionen, och säkerställer en harmoniserad dialog och ett koordinerat stöd till genomförandet av fattigdomsstrategin. En kontinuerlig, årlig uppföljning av att kriterierna är uppfyllda kommer att ske och ligga till grund för utbetalning av budgetstödet.

2.1.2 Demokratisk samhällsstyrning:

PARPA II-prioritet:

- *en stärkt demokratisk utveckling, ökad jämställdhet samt respekt för de mänskliga rättigheterna*

Svenska mål:

- förbättrad effektivitet och finansiell kontroll samt minskad korruption inom den offentliga sektorn,
- ökat medborgerligt deltagande i demokratiska processer och förbättrad insyn i offentliga institutioner med ökat ansvarsutkrävande som följd,
- ökad respekt för och efterlevnad av de mänskliga rättigheterna med ett särskilt fokus på skydd för de mest utsatta grupperna i samhället, särskilt kvinnor, barn och befolkningen på landsbygden.

Det svenska stödet kommer att fokusera på att förbättra offentliga styr- och finansiella system samt att stärka den offentliga förvaltningens, kapacitet i detta avseende. Förbättrade offentliga planerings-, kontroll- och uppföljningssystem, inklusive intern- och externrevision av statliga

institutioner, är exempel på viktiga insatser för att stödja korruptionsbekämpning. Ett omfattande stöd kommer att ges till det civila samhället för organisationsutveckling i syfte att stärka dess roll i uppföljningen av fattigdomsstrategin samt som bevakare och påverkansaktör avseende demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna med fokus på utsatta grupper, inte minst kvinnor och barn. Vidare kommer stöd genom civila samhället ges för att stärka kapaciteten hos parlamentet i dess granskningsfunktion liksom hos kommunstyrelserna och provinsförsamlingarna i deras respektive roller i olika processer, samt för lagändringsarbete och jämlik tillgång till rättssystemet. Ett utökat stöd till rättssektorn ska undersökas och övervägas under strategiperiodens första del.

2.1.3 Ekonomisk utveckling:

PARPA II-prioritet:

- *en hög, bred och hållbar ekonomisk tillväxt genom ökad produktivitet och varsam användning av landets naturresurser*

Svenska mål:

- ökade hushållsinkomster och förbättrad livsmedelsförsörjning för småbrukare och lantarbetare, framför allt kvinnor, genom ett effektivt och hållbart utnyttjande av naturresurser,
- ökat utbud av hållbar energi,
- förbättrat näringslivsklimat och ökade möjligheter att delta i internationell handel i Niassa-provinsen.

Det svenska stödet inom området ekonomisk utveckling ska koncentreras till utveckling av hållbart lantbruk, energi samt forskningssamarbete. Samarbetsprogrammet omfattar även investeringar i väg- och brobyggen, vilket dock kommer att avslutas under strategiperioden. Jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingsåtgärder inom området ekonomisk utveckling kommer att ges särskild hänsyn.

Sverige kommer inom energiområdet fortsätta satsningen på landsbygdselektrifiering och institutionell kapacitetsutveckling för en effektivt reglerad energimarknad samt klimatanpassad och hållbar energiförsörjning som syftar till att minimera negativ klimatpåverkan. Stöd kommer att övervägas till energieffektivisering, el-generering och el-transmission.

Utvecklingen av ett hållbart lantbruk är en prioritet inom PARPA II och nödvändigt för att fattigdomen fortsatt ska minska. Sveriges stöd till sektorn kommer huvudsakligen riktas till ett sektorprogram, där syftet är att öka diversifieringen och produktiviteten inom lantbruket, förbättra

tillgången till marknader samt öka exportkapaciteten, för framför allt småbrukare. Stöd till policy- och institutionsutveckling är viktiga komponenter och bidrar till nödvändiga reformer inom sektorn, vilka bland annat berör landrättigheter och klimatanpassning. Kvinnors tillgång till land, kapital, teknik och insatsvaror kommer särskilt att beaktas.

I den nordliga Niassa-provinsen kommer särskilda insatser att göras inom ramen för samarbetsområdena med fokus på att stärka kapaciteten hos aktörer inom den lokala förvaltningen, det civila samhället och den privata sektorn. Stödet innefattar att bidra till ett förbättrat näringslivsklimat i provinsen

2.1.4 Forskningssamarbete

Svenskt mål:

- stärkt inhemsk forskningskapacitet

Sverige ska på forskningsområdet stödja utvecklingen av inhemsk kapacitet för fristående forskning inom flera fakulteter på Eduardo Mondlane Universitetet. Stödet innefattar även förstärkning av forskningsplanering samt främjandet av samarbete med andra universitet i regionen.

2.1.5 Koncentration och utfasning

En koncentrationsprocess avseende det svenska stödet påbörjades under den förra strategiperioden och ska fortsätta under kommande strategiperiod. Valet av koncentrationsområden har gjorts i samverkan med Moçambique och andra givare i landet. Koncentrationen av den svenska portföljen innebär att pågående stöd till högre utbildning, kultur, vägar/transport samt det nationella hiv/aids-rådet fasas ut. Likaså kommer ett antal insatser inom området demokratisk samhällsstyrning att avslutas. Utfasningen möjliggör ett mer fokuserat och resultatriktat samarbete inom färre samarbetsområden. Utfasningen kommer att ske i enlighet med Moçambiques prioriteringar och i nära samråd med andra givare aktiva inom de angivna områdena.

2.2 Biståndsformer

Under förutsättning att Moçambique fortsatt uppfyller kraven för budgetstöd för fattigdomsbekämpning, kommer denna biståndsform i enlighet med processmålet att utgöra ca 50 procent av det svenska biståndet. Processen att successivt fasa ut projektstöd och fasa in olika former av programstöd ska fortsatt eftersträvas inom de svenska

samarbetsområdena. Insatser riktade till det civila samhället och den privata sektorn kommer huvudsakligen att komplettera stödet till den offentliga sektorn. Som komplement till gåvobiståndet kan kredit- och garantiinstrumentet övervägas, särskilt för insatser inom energisektorn.

I samband med återkommande naturkatastrofer kan Moçambique komma att behöva humanitärt- och återuppbyggnadsstöd. Moçambique har byggt upp en egen kapacitet inom detta område och kan vid behov allokera om medel inom statsbudgeten. Finansiering av eventuella humanitära och återuppbyggnadsinsatser bör därför i möjligaste mån ske via statsbudgeten.

2.3 Dialogfrågor

Sveriges tre tematiska prioriteringar: demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen ska utgöra utgångspunkten för Sveriges dialog.

Den årliga gemensamma uppföljningen och halvårsuppföljningen av regeringens fattigdomsstrategi och budget är centrala dialogtillfällen. Inom ramen för budgetstödsmekanismen sker dialogen mellan givare och Moçambique multilateralt. Avseende det riktade svenska stödet sker även en kontinuerlig bilateral dialog mellan Sverige och Moçambique. Sektor- och årsgenomgångar liksom planerings- och uppföljningsmöten är naturliga tillfällen för dialog. En dialogstrategi ska utarbetas för strategiperioden.

2.4 Omfattning (volym)

Moçambique är ett av världens fattigaste länder och behoven är omfattande. Tidigare erfarenheter visar att Moçambique har förutsättningar att effektivt utnyttja ett relativt stort stöd samt nå goda resultat inom de av Sverige valda koncentrationsområdena. Enligt den överenskomna landallokeringsmodellen ska stödet till Moçambique uppgå till ca 750 miljoner kronor per år under strategiperioden. Dessa summor ska inkludera forskningsstöd och krediter (exklusive stöd till landet inom regionala program samt humanitärt bistånd).

Förutsättningar för det svenska utvecklingsarbetet med Moçambique är i) fortsatt fred, ii) fortsatt politisk vilja att bekämpa fattigdomen och korruptionen och iii) en fortsatt mognande demokrati, inklusive respekt för de mänskliga rättigheterna. Om dessa förutsättningar inte bedöms vara uppfyllda, eller bristen på resultat eller mottagarkapacitet är märkbar, kan den svenska biståndsvolymen komma att påverkas. Inför eventuella förändringar ska samråd ske mellan Regeringskansliet/UD

och Sida. En förändring av volymen för samarbetet kräver regeringsbeslut.

3. Genomförande

3.1 Samarbete med andra givare inklusive multilaterala aktörer

Samarbetet mellan givarna är väl utvecklat i Moçambique och utgår från Parisdeklarationens principer. För budgetstödet sker samarbetet mellan 16 bilaterala och tre multilaterala givare. Planering och uppföljning av PARPA II:s genomförande sker inom ramen för en med regeringen gemensamt etablerad mekanism. Denna innefattar sektorvisa och tvärsektoriella arbetsgrupper som leds av regeringen med brett deltagande av representanter för biståndsgivare och det civila samhället.

Samarbetet med Europeiska kommissionen sker idag inom områdena budgetstöd, jordbruk, vägar samt jämställdhet och mänskliga rättigheter. Möjligheter till fördjupat samarbete med kommissionen inom ramen för EDF-10 ska eftersträvas, speciellt inom området demokratisk samhällsstyrning. Former för ett fördjupat samarbete med kommissionen kommer att aktivt sökas för ökad harmonisering och samordning mellan EU:s medlemsstater i Moçambique. Sverige kommer att särskilt verka för att EU:s uppförandekod om arbetsdelning och komplementaritet efterlevs och att dialogen om detta stärks.

Samarbetet med Världsbanken och IMF sker framförallt inom ramen för budgetstödet och inom infrastruktur. Sverige kommer aktivt att söka samverkan med dessa institutioner kring biståndseffektivitet och resultatuppföljning. Ökad samverkan med Afrikanska utvecklingsbanken ska eftersträvas. Vidare är Sverige en stor och viktig givare till flera av de totalt 19 FN-organisationerna verksamma i landet. Genomförandet av det s.k. "One UN", där FN:s landteam utvecklar gemensamma program för samtliga FN-organisationer i landet, kommer att följas upp och nya former för samarbete med FN kommer att undersökas inom ramen för den pågående reformprocessen.

Om den demokratiska utvecklingen, korruptionsbekämpningen, respekten för de mänskliga rättigheterna, den politiska stabiliteten eller resultaten av det övergripande utvecklingssamarbetet bedöms gå i negativ riktning under strategiperioden, ska en översyn av de biståndsformer och kanaler som används göras.

3.2 Samstämmighet, harmonisering och koordinering

Sverige spelar en framträdande roll i Paris-deklarationens genomförande. Tillsammans med andra givare har Sverige utarbetat ett resultatramverk

som bland annat innebär ett åtagande att öka andelen programstöd till regeringen för att uppnå PARPA II:s mål och planerade resultat. I enlighet med denna ska Sverige i den fortsatta processen mot ökad samordning särskilt verka för en tydlig arbetsfördelning och ett ökat informationsflöde mellan givarna. Sverige ska aktivt bidra till att etablera en övergripande uppförandekod för givarna avseende utvecklingssamarbetet med Moçambique. Det svenska biståndet är redan i dagsläget relativt väl anpassat till Moçambiques egna system och budgetprocesser, men ytterligare ansträngningar att öka anpassningen ska göras under strategiperioden. Moçambiques nya upphandlingsregler från den 12 juni 2006 ska generellt omfatta allt nytt svenskt stöd till Moçambiques regering men dokumenterade undantag kan göras.

4. Uppföljning

Genomförandet av PARPA II samt av Paris-deklarationen följs upp i gemensamma års- och halvårsgenomgångar av PARPA II och statsbudgeten, samt genom regelbundna möten i arbetsgrupper på sektornivå. Dessa genomgångar sker med brett deltagande av representanter från ansvariga ministerier, civila samhället och givare. Resultatuppföljningen sker på basis av PARPA II:s uppföljnings- och utvärderingssystem, vilka bedöms vara relevanta och baserade på goda grundprinciper. Uppföljning sker också utifrån en särskild resultatmatris, PAF, som upprättats för budgetstödet. Uppföljning av stödet till civila samhället och andra icke-statliga aktörer sker separat.

PARPA II omfattar perioden 2006-2009. Vid slutet av perioden kommer genomförandet av PARPA II utvärderas och en efterföljare till PARPA II kommer att presenteras. En översyn av det svenska utvecklingssamarbetet ska genomföras under 2010 och bör samordnas med utvärderingen av PARPA. Vid denna översyn ska även ytterligare möjligheter till koncentration av den svenska portföljen undersökas. Kommissionen avser också göra en genomgång av sitt program år 2010 och Sverige ska aktivt söka samarbetsmöjligheter i denna process. Under strategiperioden ska formerna för stödet till Niassa ses över.

I samband med Sidas årliga resultatredovisningar och översynen 2010 ska svenska regeringens tre tematiska prioriteringar ges särskild uppmärksamhet.

Del 2. Bakgrund

1. Sammanfattande landanalys

Moçambique har under de senaste femton åren hämtat sig efter nästan 30 år av krig och väpnad konflikt (1964 -1992). Sedan 1993, har Moçambique varit ett av de länder som haft snabbast ekonomisk tillväxt i världen, med en genomsnittlig BNP-tillväxt på 7 procent per år. Antalet människor som lever i absolut fattigdom beräknas ha minskat från 69 procent år 1996 till 50 procent år 2005. Under denna period har det också skett en omfattande utbyggnad av infrastruktur och ett ökat utbud av social service.

Trots avsevärd fattigdomsminskning är Moçambique fortfarande ett av världens tio fattigaste länder, mätt såväl i inkomst per capita som i mänsklig utveckling. Bara fyra av elva millenniemål; målen om minskad fattigdom, barnadödlighet, mödradödlighet samt farliga sjukdomar; beräknas kunna uppnås per 2015. Analfabetismen uppgår till 54 procent (38 procent män, 69 procent kvinnor) och endast 4 procent av befolkningen har högre utbildning än primärskola. Enligt en uppskattning som världsbanken gjorde 2006 arbetade ca 45 procent av de 4 procent med högre utbildning dessutom utanför landet. Av alla som migrerar från Moçambique har ca 25 procent högre utbildning. Barnfattigdomen är utbredd och 58 procent av barnen lever under fattigdomsgränsen, jämfört med 49 procent av de vuxna. Dödlighet hos barn under fem år är bland den högsta i världen, med malaria och diarré som de vanligaste dödsorsakerna. Moçambique är ett av de länder som drabbats värst av hiv-epidemin med 16,2 procent prevalens (2007).

En viktig orsak till den utbredda fattigdomen är att tillväxten inte har genererat någon påtaglig ökning av den formella sysselsättningen i landet. Endast 10 procent av arbetskraften är sysselsatt i regelbunden, lönad anställning medan resterande del arbetar inom den informella sektorn, främst med självhushållnings- eller småskaligt lantbruk. Den ekonomiska tillväxten har skett från en låg nivå. Möjligheten att bibehålla den höga tillväxttakten är avhängig statens genomförande av en rad reformer inom den offentliga sektorn, rättsväsendet, lantbruket och den privata sektorn.

Landet är relativt rikt på naturresurser men dessa utnyttjas i ringa omfattning och ofta på ett ohållbart sätt. Moçambique är beroende av jordbruket för livsmedelsförsörjning, sysselsättning, inkomstillfällen och tillväxt. Jordbruket står för nära 20 procent av BNP, 80 procent av sysselsättningen och 55 procent av hushållens inkomst. Över 90 procent

av de ekonomiskt aktiva kvinnorna är verksamma inom näringsgrenen, vilket gör den central ur jämställdhetssynpunkt och för livsvillkoren för kvinnor och barn på landsbygden. Moçambique har en stor jordbrukspotential, men idag är jordbruket ineffektivt med lågt utnyttjande av odlingsbar mark och improduktiva odlingsmetoder. Årligen är mellan femhundra tusen och en miljon moçambikier i behov av livsmedelshjälp. Kronisk undernäring är ett stort folkhälsoproblem. Landet drabbas också regelbundet av stora naturkatastrofer, framför allt översvämningar längs floderna och långvarig torka i inlandet. På grund av klimatförändringar blir effekterna av sådana katastrofer allt allvarigare.

Tillgång till elektricitet är låg, särskilt på landsbygden, trots landets stora vattenkraftspotential. Detta hämmar övergången från självhushållningsekonomi till marknadsekonomi, liksom utvecklingen av en konkurrenskraftig industri. Detta i sin tur påverkar möjligheten att skapa arbetstillfällen. Bristen på elektricitet på landsbygden innebär också begränsad tillgänglighet och undermålig kvalitet avseende hälsovård och undervisning.

Formellt respekterar staten de mänskliga rättigheterna och Moçambique har tillträtt många av de viktigaste konventionerna om mänskliga rättigheter, dock inte konventionen om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (ICESCR). Pressen är relativt fri och frispråkig och verkar inom goda rättsliga ramar. Organisationer i det civila samhället kan arbeta relativt fritt, landet håller regelbundna president-, parlaments- och kommunalval, och det finns ett flertal politiska partier. Demokratin befinner sig dock fortfarande i sin linda och i praktiken utsätts många moçambikier för diskriminering. Tillgången till grundläggande samhällstjänster är begränsad och missar ofta de mest utsatta samhällsgrupperna. Möjligheterna till rättslig prövning är minimala. Polis- och domstolsväsendet präglas av korruption och personer som har begått allvarliga brott går ofta ostraffade. Statens strukturer är ofta politiserade och centraliserade med stark maktkoncentration vilket bidrar till risken för korruption.

Trots en relativt progressiv lagstiftning, respekteras kvinnors och barns rättigheter endast i begränsad utsträckning. Lokalt är maktutövning och auktoritet vertikala, ofta patriarkala, och fördelningen av arbete och resurser följer maktstrukturen. Kvinnor exkluderas ofta från planerings- och beslutsprocesser, liksom i genomförandet av utvecklingsinsatser, och deras arbete är inriktat på försörjning snarare än utveckling. Könsrelaterat våld är utbrett och sexuella och reproduktiva rättigheter för kvinnor och flickor erkänns sällan. Mödradödligheten är hög, till stor del på grund av det höga antalet tonårsgraviteter. Hiv-epidemin

drabbar i allt högre grad kvinnor; 75 procent av nysmittade personer i åldersgruppen 15-24 år är kvinnor. Ytterst få nyfödda barn registreras. 60 procent av barnen går i primärskolan och 48 procent fullföljer årskurs 5 (39 procent flickor, 57 procent pojkar). Trots en förbättring av nästan alla välfärdsindikatorer sedan kriget har kronisk undernäring bland barn inte förbättrats påtagligt, utan utgör med sina 41 procent en av de viktigaste underliggande orsakerna till den höga barnadödligheten.

Niassa var länge den fattigaste och mest isolerade provinsen i Moçambique. Provinsen utgör en viktig del av Moçambiques kornbod med god potential för lantbruk. Med sina stora naturreservat bedöms Niassa även ha förutsättningar för att utveckla en turistnäring. Trots avsevärda förbättringar och tydlig fattigdomsminskning i provinsen är de sociala indikatorerna fortfarande dåliga och undernäringen hos barn är bland den högsta i landet.

Moçambiques program för fattigdomsminskning, PARPA II, som täcker perioden 2006-2009, är landets andra fattigdomsprogram. PARPA II är baserad på det femårsprogram som regeringen gick till val på 2004, och har därmed diskuterats brett och fått stark politisk förankring. PARPA II bygger på tre grundpelare; demokratisk samhällsstyrning, humankapital och ekonomisk utveckling, och innehåller åtta tvärfrågor: jämställdhet, hiv/aids, miljö, naturkatastrofer, landsbygdsutveckling, tryggad livsmedelsförsörjning, vetenskap och teknik, IT, och minröjning.

Det nationella ägarskapet för PARPA II är stort och programmet innehåller en trovärdig och genomförbar strategi för fattigdomsminskning. Konsultationsprocesserna har förbättrats vilket innebär att PARPA II är väl förankrad i samhället med relativt brett deltagande både i planerings- och uppföljningsprocesserna. Den största utmaningen för ett effektivt genomförande av fattigdomsstrategin är begränsad kapacitet hos centrala aktörer samt behovet av förbättrad finansiell kontroll, inklusive anti-korruptionsarbete. Därtill behöver förmågan att säkerställa att rättighetsperspektivet och fattigas människors perspektiv beaktas i insatsernas planering, genomförande och uppföljning stärkas.

2. Sammanfattande resultatbedömning

Landstrategin 2002-2006 genomfördes på föreskrivet vis och överlag nåddes positiva resultat på sektor-, delmål- och övergripande nivå. Det övergripande målet i strategin var att bidra till fattigdomsminskning. Tillförlitliga statistiska mätningar har visat att den absoluta fattigdomen har minskat med i genomsnitt 3 procent per år och att den ekonomiska

tillväxten varit 7 procent per år, med en konsumtionsökning på 4 procent per år och hushåll. Baserad på överensstämmelsen mellan Sveriges stöd och PARPA I samt att Sveriges bistånd utgör omkring 6 procent av det totala biståndet till landet, är slutsatsen att Sverige har bidragit till dessa resultat.

DAC-utvärderingen (2006) av budgetstöd i Moçambique under perioden 1994-2004 visar att budgetstödet bidragit till fattigdomsminskningen. Utvärderingen konstaterar bl a att budgetstödet varit ett framgångsrikt exempel på samarbete mellan givare och mottagarland, vilket bidragit till att ökade fattigdomsrelaterade utgifter, ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning i landet.

Huvudsakliga lärdomar och resultat avseende de fyra delmålen i landstrategin är:

1. Social och mänsklig utveckling:

Utbildningsväsendets och hälsovårdssystemets täckning har förbättrats under strategiperioden. Inskrivningen i grundskolan ökade från 44 till 87 procent mellan 1999 och 2006 och andelen elever som slutförde grundskolan ökade från 27 till 48 procent mellan 1999 och 2005. Antalet hälso- och sjukvårdsinrättningar ökade med 25 procent mellan 2002 och 2006. Kvalitetsproblem kvarstår dock. De negativa effekterna av hiv/aids epidemin har ökat under perioden. Hiv/aids prevalensen är fortsatt stigande och låg 2007 på 16,2 procent. Det svenska stödet till Eduardo Mondlane universitetet har bidragit till ökad forskningskapacitet. Universitetet erbjuder högre akademisk utbildning inom 16 olika områden samt doktorandstudier i samarbete med svenska och sydafrikanska universitet.

2. Uthållig ekonomisk utveckling:

Sveriges stöd har bland annat finansierat en omfattande utbyggnad av väg- och elnätet, bidragit till att utveckla jordbruket samt till att etablera en stiftelse för utveckling av marknader och den privata sektorn i Niassa-provinsen. Under strategiperioden har mer än 2 000 kilometer väg rehabiliterats, tre städer elektrifierats och ca 15 000 småbrukare i Niassa fått tillgång till lokala och regionala marknader. Jordbruket har vuxit med 10 procent per år och är den sektor som mest bidragit till fattigdomsminskning under perioden. Sverige har bidragit till detta genom stöd till lantbruksprogrammet PROAGRI vilket ökat tillgången till jordbrukstjänster på lokal nivå. Det svenska stödet inom vägsektorn har uppnått goda resultat, men med hänsyn till arbetsdelning bedöms andra aktörer såsom EC ha bättre förutsättningar för stöd till vägprojekt.

3. Demokratisering och demokratisk samhällsutveckling:

Sverige har verkat för god förvaltning inom de sektorer som stöds. Sverige har även bidragit direkt inom strategiska områden som intern och extern revision, offentliga finansiella system, reformering av den offentliga sektorn och decentralisering. Oberoende internationella utvärderingar visar att betydande framsteg gjorts vad gäller den statliga finansiella styrningen. Sveriges stöd via Riksrevisionen (RiR) visar tydliga resultat avseende institutionell kapacitet, kvalitet och kvantitet av genomförda revisioner, både på central, provins- och distriktsnivå. Sedan 2005 har denna institution ökat antalet genomförda revisioner med 115 procent. Även inom internrevision (Inspectorate General of Finance) är resultaten positiva och ansträngningar görs för att gradvis förbättra kvalitet och kvantitet. 2007 rekryterades 49 nya tekniker och 130 revisioner genomfördes (en ökning med ca 25 procent i jämförelse med 2006).

4. Riktat stöd till Niassa-provinsen i syfte att skapa förutsättningar för fattigdomsminskning och mänsklig utveckling genom ökad produktion och uthållig tillväxt till förmån för fattiga människor samt att medverka till att provinsens isolering hävs.

I samarbete med Irland har det svenska stödet haft direkta och positiva effekter på fattigdomsminskning, tillväxt och demokratisk samhällsstyrning i Niassa. Stödet till den privata sektorn i Niassa har på ett innovativt sätt utvecklat både det lokala näringslivet och stimulerat socialt och miljömässigt hållbara utländska investeringar, särskilt inom skogsnäringen, samt främjat både lokal, regional och internationell handel. Det svenska stödet har också bidragit till att stärka lokala media och framväxten av ett mer aktivt civilt samhälle. Provinsen är nu mindre fysiskt isolerad än tidigare och fattigdomen har minskat från 72 till 52 procent under perioden vilket är mer än genomsnittet för landet.

Erfarenheter från tidigare utvecklings-samarbete visar att störst framsteg har gjorts inom områden där det varit få biståndsgivare, god samordning samt funnits en öppenhet och insyn kring budgeten och fleråriga strategiska planer. Stöd till projekt och program med parallella system och/eller många biståndsgivare har varit mindre effektiva och särskilt utsatta för korruption.

Huvudsakliga övergripande lärdomar från strategiperioden är således att i) förutsägbarheten för det svenska stödet som helhet har varit bristfällig och bör öka för alla typer av biståndsformer och avseende såväl volym som långsiktighet och regelbundenhet för stödet, information om utbetalningstillfällen samt rapportering om stöd som kanaliseras utanför de nationella systemen. ii) insatser för kapacitetsutveckling, ekonomisk

tillväxt, samt för att direkt möta fattiga människors behov bedöms som effektiva för fattigdomsminskning, iii) jämställdhet mellan kvinnor och män samt konsekvenserna av hiv/aids epidemin bedöms vara viktiga områden att integrera i allt stöd, iv) en fortsatt process avseende arbetsfördelning mellan givarna är viktig för ökad biståndseffektivitet. De viktigaste hindren för att uppnå resultatmålen för det svenska stödet i samarbetsstrategin har varit kapacitetsbrist samt, i vissa fall, korruption och missbruk av medel.

3. Sammanfattande analys av andra givares insatser och roll i landet inklusive multilaterala aktörer och europeiska kommissionen

Samtliga stora givare finns i landet. Förutom Sverige är de största Världsbanken, Europeiska kommissionen, FN, Storbritannien, Nederländerna, USAID samt Millennium Challenge Corporation. Det finns tendenser till ökade bistandsflöden från kommissionen, Storbritannien och vissa andra stora biståndsgivare.

Som den största givaren i Moçambique spelar Världsbanken en viktig roll. Bankens samarbetsstrategi för perioden 2008-2012 är strukturerad i tre pelare och har en resultatmatris som är samordnad med PARPA II. Den finansiella ramen förblir på ungefär samma nivå som tidigare samarbetsstrategiperiod med 155 miljoner US-dollar/år. 40 procent av landallokeringen är i form av budgetstöd. Världsbankens budgetstöd är nu helt harmoniserat med givargruppen och samordnat med regeringens system. Dock återstår svårigheter avseende samordning av bankens investeringslån med nationella system. Världsbankens mervärde för Moçambique är bland annat samordning och högkvalitativt analytisk arbete, som i allt större utsträckning utförs tillsammans med andra biståndspartners och regeringen.

Kommissionen är en av de största biståndsgivarna till Moçambique och utgör en allt viktigare aktör på många områden i landet, både politiskt, handelsmässigt och inom utvecklingsarbetet. Kommissionen har avslutat sitt landprogram inom EDF-9 och har ökat sitt stöd till Moçambique inom ramen för EDF-10. Kommissionen har anslagit 622 miljoner euro för en sexårsperiod med fokus på budgetstöd, jordbruk och vägar. Kommissionen kommer att göra en genomgång av programmet år 2010.

Moçambique är ett av de åtta länder där FN genomför reformerna inom det så kallade "One UN Pilots". Implementeringen av "Delivering as one" innebär att FN:s landteam utvecklar gemensamma program som inkluderar alla FN-organisationer verksamma i landet. Reformprocessen medför ett ökat tillvaratagande av komparativa fördelar, lägre

transaktionskostnader, fokus på nationellt ägarskap samt ett stärkt ömsesidigt ansvar mellan FN, regeringen, och bilaterala givare. FN har en framträdande roll inom strategiskt viktiga områden som t ex valfrågor, barns rättigheter och god samhällsstyrning. Som ett led i pilotverksamheten kommer FN att arbeta utifrån ett nytt UNDAF-ramverk som har sin utgångspunkt i PARPA II.

Afrikanska utvecklingsbanken är en viktig finansiär i landet och dess strategi för åren 2006-2009 fokuserar på budgetstöd, infrastruktur, kapacitetsuppbyggnad, policydialog och utökad givarkoordinering.

4. Sammanfattande analys av Sveriges roll i landet

4.1 Slutsatser av Sverige och EU:s politiska beslut och processer som är relevanta för samarbetet

EU:s uppförandekod om komplementaritet och arbetsfördelning i biståndet utgör en viktig plattform för samordnad och koherent dialog bland medlemsstaterna och andra givare.

Inom handelsområdet spelar EU en viktig roll både nationellt och regionalt/internationellt. Sverige ska inom EU-kretsen följa processen om Ekonomiska Partnerskapsavtal, EPA, och andra handelsfrågor inom ramen för SADC.

4.2 Samstämmighet för utveckling

Sverige har en framträdande roll internationellt avseende handelsrelaterat utvecklingssamarbete och stödjer flera regionala handelsrelaterade initiativ i Afrika söder om Sahara, där också ett samarbete med Kommerskollegium ingår. De svenska, breda insatserna på handelsområdet stärker och kompletterar det biståndsfinansierade utvecklingssamarbetet.

De utländska investeringarna har ökat i Moçambique de senaste åren och det finns möjligheter för Swedfund att spela en viktig roll som investerare i framtiden.

Anpassning till klimatförändringar och hållbar användning av naturresurser i regionen är ett av huvudområdena för det regionala vattenresursinitiativet i södra Afrika. Det svenska stödet till detta initiativ kan ge lärdomar och erfarenheter av relevans för andra områden.

4.3 Andra svenska relationer

Förutom utvecklingssamarbetet är relationerna mellan Sverige och Moçambique begränsade. Handelsvolymerna mellan Moçambique och

Sverige är låga. Det finns ett dussintal små svenska företag, främst inom tjänstesektorn, och några skogsföretag som investerar i skogsnäringen, främst plantering, i Niassa-provinsen. Ett svenskt företag planerar att starta produktion av förnyelsebar energi i form av biobränsle från lokala grödor. Exportrådet kommer att analysera förutsättningarna för att etablera en funktion som handelshandläggare i Maputo och undersöka intresset för en handelsdelegation, inledningsvis med tyngd på turism.

4.4 Sveriges komparativa fördelar - slutsatser om Sveriges roll

Sverige är Moçambiques sjätte största biståndsgivare och spelar således en viktig roll inom utvecklingsarbetet. Sveriges goda rykte och tradition av demokratisk, öppen och effektiv förvaltning ger Sverige särskilda fördelar inom området god samhällsstyrning där en kritisk dialog kunnat föras, speciellt vad gäller korruption. Det svenska biståndet har vidare en stödjande funktion genom kunskapsöverföring, dialog och erfarenhetsutbyte.

Sverige har lång erfarenhet och en stark resursbas samt kan påvisa goda resultat inom de koncentrationsområden som föreslås i denna strategi. Sverige har god kännedom om och lång erfarenhet av samarbete inom lantbrukssektorn och spelar en viktig roll för att öka prioriteringen av detta område. Sveriges långa närvaro i sektorn ger också en solid plattform för en konstruktiv dialog samt för att driva policyfrågor. Inom energiområdet har Sverige lång och relevant erfarenhet framförallt avseende bland annat reglering av energimarknaden, landsbygdselektrifiering och hållbarhetsfrågor. Vidare är Sverige en av de få givare som ger långsiktigt stöd till uppbyggande av forsknings- och analyskapacitet i Moçambique. Det finns sedan länge ett långsiktigt samarbete mellan svenska universitet och forskare och dess moçambikiska motsvarighet. De långvariga svenska erfarenheterna från samarbete med och stöd genom det civila samhället i Moçambique ger Sverige god kunskap om både karaktäristika och arbetsförhållandena för dessa aktörer. Erfarenhet från och kunskap om det svenska folkrörelsearbetet ger Sverige möjlighet att bidra med unik kompetens i samarbetet med civila samhället. Flera svenska ramorganisationer är verksamma i Moçambique sedan lång tid tillbaka och har byggt upp ett stort förtroendekapital bland sina nationella och lokala partners.

Sveriges komparativa fördelar grundar sig även på det långvariga och förtroendefulla samarbetet som utvecklingspartner till Moçambique. Sverige ses som en trovärdig aktör utan koloniala band och har genom sitt stöd till befrielseörelserna i södra Afrika en stark position i regionen som helhet. Mot denna bakgrund har Sverige en gedigen plattform för dialog inom politik och utveckling samt goda möjligheter att påverka och

främja ökat fattigdomsfokus samt att rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv beaktas.

Sammanfattningsvis har Sverige goda förutsättningar att bidra till förbättrade livsvillkor för människor som lever i fattigdom i Moçambique. Sveriges förtroende i Moçambique, såväl hos dess regering som hos andra givare, FN-organisationer och kommissionen, ger Sverige en god möjlighet att driva frågorna om ökad harmonisering, effektivisering och resultatriktning av det samlade utvecklingsarbetet i Moçambique. Sverige har goda möjligheter att samarbeta med och komplettera kommissionens verksamhet i landet. Nya möjligheter finns för ökat kommersiellt samarbete särskilt inom bioenergi och skogsnäringen, där en planerad satsning genom Exportrådet ytterligare skulle underlätta ett sådant samarbete.

5. Överväganden om mål och inriktning av det framtida samarbetet

Mot bakgrund av ovanstående analyser dras slutsatsen att svenskt utvecklingsarbete bör ha som målsättning att med utgångspunkt i rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling minska den absoluta fattigdomen, främst bland kvinnor och barn, genom att främja en demokratisk samhällsutveckling och en snabb, hållbar och bred ekonomisk tillväxt.

Det svenska stödet bedöms ha störst mervärde för fattigdomsbekämpning om det ges som budgetstöd kompletterat med riktat stöd till demokratisk samhällsstyrning, energi och lantbruk för genomförandet av Moçambiques fattigdomsstrategi. För ökat genomslag av satsningarna ska stöd till den offentliga sektorn kompletteras med insatser för att främja utveckling av fristående forskning, det civila samhällets kapacitet som ansvarsutkrävare och den privata sektorn i Niassa-provinsen.

Demokratisk samhällsstyrning har spelat en central roll i det svenska stödet till Moçambique. Sveriges långa tradition av insyn och öppenhet samt effektiv förvaltning gör att Sverige åtnjuter ett stort förtroende och kan spela en viktig roll som samarbetspart när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter och även anti-korruptionsarbete. Vidare har Sverige en lång erfarenhet av samarbete avseende offentliga finansiella system som uppvisar goda resultat. Det svenska stödet via det civila samhället, fokuserat på jämställdhet, hiv/aids, demokrati och mänskliga rättigheter, utgör ett viktigt komplement för att uppfylla målen för det svenska utvecklingsarbetet och stärka genomslaget för de tematiska prioriteringarna.

Lantbrukssektorn har relativt få givare och är en avgörande sektor för livsmedelssäkerhet och en hållbar och bred ekonomisk utveckling i Moçambique. Det svenska stödet bör fokusera på frågor rörande ökad produktivitet, landrättigheter, institutionsutveckling, klimatförändringar och en inriktning på behoven hos människor som lever i fattigdom. Lantbruk, privatsektorutveckling och internationell handel är ömsesidigt beroende av varandra i landets utvecklingssträvanden och har potential att generera tydliga synergier i form av ökad livsmedelssäkerhet, arbetstillfällen och ökade hushållsinkomster.

Tillgång till elektricitet spelar en strategiskt viktig roll för ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. Sverige bör i samarbetet särskilt beakta frågor som reglering av energimarknaden, energiproduktion, eltransmission, energieffektivisering, landsbygdselektrifiering, institutionella frågor och hållbarhetsaspekter såsom energisparande, klimatanpassning samt drift och underhåll. Viktiga synergier finns mellan energi och lantbruk där bland annat konkurrensen om land- och vattenresurser med konsekvenser för matproduktionen är centrala för den planerade storskaliga produktionen av biobränsle. Dessutom är elektrifiering en avgörande förutsättning för ett mer effektivt och högproduktivt lantbruk med förädlingsmöjligheter.

Sverige har som enda samarbetspart inom långsiktigt forskningssamarbete spelat en unik roll i att bygga analys- och forskningskapacitet i landet. Stödet främjar även institutionellt samarbete mellan nationella, svenska och andra universitet i regionen.

Den geografiska fokuseringen av det svenska stödet till Niassa har under föregående strategiperiod bidragit till att bryta provinsens isolering varför det fortsatta engagemanget i provinsen främst syftar till att säkerställa bärkraftigheten och att befolkningen drar nytta av investeringarna. Stödet bedöms som centralt för att öka den ekonomiska tillväxten och antalet arbetstillfällen i Niassa. Dessutom skapar stödet på provinsnivå möjligheter att tydligt följa upp hur väl centralt utbetalt budget- respektive sektorstöd utnyttjas och hanteras på provins, distrikts- och lägre administrativ nivå samt olika aktörers roll och samspel på dessa nivåer i genomförandet av PARPA II.

Stödet till det civila samhället är strategiskt viktigt för att främja ett pluralistiskt och demokratiskt samhälle med ett stort och diversifierat antal aktörer som utifrån ett rättighetsperspektiv förmår främja kollektiva intressen och fungera som såväl en oberoende granskare av statens förehavanden och agerande, som påverkansaktör i olika

processer. För att begränsa spridningen och effekterna av hiv/aids, främst bland kvinnor och barn, kommer särskilda insatser att övervägas. Direkt stöd inom detta område ska främst ske genom enskilda organisationer och ta hänsyn till den övergripande givarbilden på området samt vägas mot Sveriges strävan efter att koncentrera samarbetet.

Sverige har identifierat ett antal risker för utvecklingssamarbetet i Moçambique, som kommer att hanteras inom ramen för en kontinuerlig dialog med regeringen, civila samhället och andra biståndsgivare. Övergripande risker är nära knutna till utvecklingen av det demokratiska systemet; bland annat genomförandet av öppna och rättvisa val under 2008 och 2009, fortsatt utveckling av flerpartisystemet och ett stärkt parlament samt genomgripande reformer av rättsväsendet. Medborgarnas fortsatta begränsade möjligheter till deltagande och ansvarsutkrävande utgör risker som behöver uppmärksammas i dialogen på alla nivåer. Korruptionsrisken är hög och kommer att hanteras såväl i den övergripande dialogen som på insatsnivå.

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Tel: 08-405 1000, Fax: 08-723 11 76, webb: www.ud.se

Omslag: UD-PIK-INFO, tryck: XGS Grafisk service, 2008

Artikelnummer: UD 08.073